

šoli in javnosti, smo postali važen faktor našega naroda, zaradi česar nas nasprotniki strme občudujejo.

Zadnje državnozbornske volitve in pisava zlasti klerikalnega časopisja nam dajeta laskavo izpričevalo, da se nas mora tudi vpoštevati. Tudi mi imamo prijatelje in lep del naroda za seboj. Ker pa mi ne delamo z lažjo, zlorabo vere, terorizmom in drugimi nedopustnimi pripomočki kakor naši nasprotniki nismo imeli sedaj še zaželenih uspehov. Prepričani smo pa, da delujemo kot odgojevalci in ne kot tirani, da sejemo plemenito seme v srca mladine in našega naroda; naše delo je odkrito, pošteno, očitno, plemenito in z dobrim namenom, zato smo tudi prepričani, da mora obroditelji dobrega sadu. Bodočnost je naša, le delati moramo po tej poti naprej vztrajno, neumorno in opirajoč se na lastno moč. Če si sami ne pomagamo, drugi nam gotovo ne bodo. Le v neumornem delu je naš spas. V prvi vrsti moramo vedno popolnovati svojo organizacijo, zaspance dramiti in jih privabiti v društvo k delu, poprijeti se dela zunaj šole za narod vsak po svoji moči, poslušati in delovati po navsvetih naših voditeljev ter držati se trdno najpopolnejšega demokratskega gesla: Vsi za enega, eden za vse! Po tej poti pridemo do ugleda in spoštovanja pri narodu in nasprotnikih. Ker je pa vsako delo vredno svojega plačila, bomo, s prstom kazoč na svoje uspehe, ponosno lahko zahtevali in ne pa beračili, kakor nam vedno sramotilno meče pred oči naš klerikalizem, tudi kos zasluženega kruha za pošteno in zaslužno delo. Mi smo prvoborilci in pionirji na polju prosvete, zato se ne smemo strašiti nobenega truda, poznati ovir in bati se sovražnih navalov. Duh časa nas je zedinil, v duhu časa smo vedno delovali in z duhom časa moramo korakati pogumno vedno bodočnosti nasproti, ki nam mora prinesiti ob neumornem delu tudi zaslužno plačilo!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Vsa „Zavezina“ učiteljska društva nujno prosimo, da nam prijavijo imena članov izvoljenih odsekov za izvenšolsko delovanje učiteljstva.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Predsednik:

L. Jelenc.

Tajnik:

Drag. Česnik.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, 5. januarja l. 1908., točno ob pol 11. uri, v Konjicah po sledečem vzporedju:

1.) Zapisnik.

2.) Dopisi in društvene zadeve.

3.) Poročila: a) o Peskovih predlogih — tovariš Jurko; b) o zborovanju „Zvezinega“ upravnega odbora — tov. predsednik; c) o prvem, po učit. društvu prirejenem roditeljskem sestanku v Čadramljah — tov. Kožuh; č) o dunajskem kongresu za varstvo otrok — tov. predsednik.

4.) O škodljivosti alkohola in tobaka. (Vprašanje, prikrojeno za roditeljske sestanke na kmetih.) Podava tov. Kerhlanke.

5.) Volitev odseka za izvenšolsko delovanje.

6.) Predlogi in slučajnosti.

Da se snidemo vsi, želi **Brumen**, predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 7. pr. m. v Ormožu. Predsednik tovariš Rajšp omenja v svojem nagovoru pičlo število zborovalcev ter obljubi v tej zadevi pri prihodnjem glavnem zborovanju odkrito in resno besedo govoriti. Svojo odsotnost sta opravičila tovariš in gospa tovarišica Šijanec (pouk) ter tov. Bezjak (bolezen).

O XIX. glavni skupščini „Zaveze“ je poročal obširno delegat tov. Pintarič. Ker je bil umrl Vek. Strmšek tudi eden najuglednejših, najdelavnejših in najzanežljivejših udov in od-

bornik naše jugoslovanske učiteljske organizacije, se ga je spominjal pri tej priliki tov. Poreka v toplih besedah, nakar vstanejo navzoči vznak sožalja s sedežev ter zakličejo trikratni slava. — O zborovanju zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju je poročal jako zanimivo tov. Rajšp. Ta točka bi bila dobra za naše redne absentiste; zaradi tega so nekateri tudi opravičeno zahtevali, da se to poročilo še enkrat ponovi.

„Šola-mučilnica“; podaval tov. Rosina. Zaradi že poznega časa je prišla na vrsto le polovica tega referata, ki se pri prihodnjem glavnem zborovanju nadaljuje. Kratek posnetek tega podavanja: Naše razmerje do otrok v šoli ni vedno pravo. V tem razmerju je nekaj sovražnega, mnogokrat neko bojno razmerje. Naše delovanje v šoli ni prijazno prijateljsko poučevanje, kazanje, varovanje, ampak vedno siljenje in vladanje. Naše občevanje ni isto kakor očetovskega prijatelja, polno dobrote, potrpežljivosti in notranjega razumevanja, ampak tuje, rezervirano, polno razdraženosti, nezaupljivosti in predsodkov.

Kot zaupnik v upravni odbor „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ je bil poleg tov. Rajšpa izvoljen še tov. Porekar. — Društvo čestita vestni društveni tovarišici gđc. Meliti Preskerjevi, ki zapusti zaradi poročitve naš stan. — Navzoči izrečejo željo, da bi bilo glavno zborovanje meseca februarja; določitev dneva pa se prepusti odboru.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 11. — Prof. Ot. Chlap je napisal dragoceno razpravo „O nra vni vzgoji in nra vnem pouku“, ki jo priobčuje v tej „Popotnikovi“ številki Karel Svoboda. — Janko Bratina referira o knjigi Ellen Keyeve „Šola bodočnosti“. — Miro Šijanec prijavlja nadaljevanje svojega spisa „Triandrus“. — V „Šolsko-higijenskih utrinkih“ govori Ign. Šijanec o nalogi šolske higijene. — Za „Književnim poročilom“, ki navaja novosti na knjižnem trgu, govori „Razgled“ v „Listku“, „Pedagoških paberkih“ in v „Kroniki“ o zanimivostih križem šolskega sveta.

Vabilo na naročbo. Vsi večji in manjši kulturni narodi imajo znano indsko gledališčno igro Sakuntalo prevedeno na svoj jezik, imajo jo Rusi, Poljaki, Čehi in Hrvati; na slovenski jezik sem jo prevedel jaz. Pregledala sta moj prevod dva slovenska pisatelja, eden v Ljubljani in eden na Dunaju in tupatam predručala moje besedilo.

Slavni jezuit Baumgartner se je v svoji priznani „Zgodovini svetovnega slovstva“ o tej igri izrazil tako-le: „Tako se dviguje Sakuntala od najnežnejše ljubezenske idile do visočin čudovitega heroizma in — po indskem naziranju — do božanstva, v katerem se zedinita slast in bolešt ljubezni... Pri nobenem drugem poganskem pesniku ne nahajamo tako globokega in pretresljivega naziranja o dostojanstvu in svetosti zakona, kakor ga blaga Sakuntala stavlja pred oči nekoliko lahkomišelnemu in ponosnemu samodržcu... Čarobnost najlepše in najbogatejše prirode obdaja to cvetočo in eterično deključino podobo, ki končno kot materna slika stopi v neposredno obližje Brahmovo.“

Knjiga bo se tiskala v Mariboru v Cirilovi tiskarni v spomin na dejstvo, da so mene šestošolca Mariborske gimnazije 1863. l. spisi mojega nezabnega učitelja, Davorina Trstenjaka, privedli do ukrepa, da sem se posvetil orijentalistiki.

Obračam se v prvi vrsti do mladine na srednjih in visokih šolah, ki je tudi v Janežičevi dobi bila glavna podpora slovenskemu leposlovju; obračam pa se tudi do čitalnic in bralnih društev, do učit. društev, ter do vseh omikancev, katerim je v narodnem oziru do tega, da se pokaže tudi drugim narodom, kaj se napiše v slovenskem jeziku. Prevod stane 1 krono in čisti donesek bi bil namenjen dijaški kuhinji v Mariboru.

Naročniki se naj oglasé v teku decembra, da razvidim iz njih števila, jeli morem dati igro v tisk v začetku novega leta ali ne.

Gradec, dne 25. listopada 1907.

Dr. K. Glaser,
Zinzendorfgasse št. 1

Čitanka za meščanske šole. I. del. Sestavlil Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Postojni. Velja vezana 1 K 50 h. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig. 1908. — Oceno objavimo.

Obrtno zakonoznanstvo. Sestavlil H. Podkrajšek, c. kr. strokovni učitelj. Cena vezani knjigi 1 K 20 h. Z odlokom c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 10. julija l. 1907., št. 22.142, odobrena učna knjiga. Na Dunaju. Založil Karel Graeser in drugovi. 1907. — Oceno priobčimo.

Govor dr. T. G. Masaryka u debati o provizornom proračunu dne 20. srpnja 1907. u zastupničkoj kući. Cijena 20 para. U Šibeniku. Nakladom „Kremenjaka“. Opozarjamo na ta znameniti govor dr. Masaryka, ki je izšel v hrvaškem prevodu.

Der Ausgleich mit Ungarn. Von Leopold Grafen Auersperg. Wien 1907. Im Selbstverlage des Verfassers. Str. 20.

Der österreichisch-ungarische Ausgleich. Dr. H. Tuma, Landesabgeordneter der slovenischen Marktflecken der Markgrafschaft Görz-Gradisca. Görz 1907. — Str. 29. — Ta dr. Tumova razprava je vredna vse pozornosti.

Politiški pregled.

* **Poslanska zbornica.** Po viharni seji je sprejela zbornica nagodbene predloge za podlago v specialno debato. Za je glasovalo 256 poslancev, proti 140. Proti je glasoval ves „Jugoslovanski klub“, izvzemši Hribarja, ki je glasoval za, Ivčević in Bybař sta se odstranila; proti so glasovali socialni demokratje, češki radikali in nemški agrarci iz alpskih dežel. Na to se je takoj pričela podrobna debata.

* **Poslanske dijete.** Poseben odsek izdela izpremembo poslovnika za državni zbor. Obenem se izpremene dijete poslancev v stalno letno plačo 7000 K.

* **Kranjski deželni zbor** ne bo več sklican, ampak ga vlada v kratkem razpusti. Nove volitve bodo koncem februarja.

* **Kongres avtonomnih mest.** Z Dunaja poročajo, da se bo vršil kongres avtonomnih mest v Avstriji. Na tem kongresu se bo razpravljalo o korakih, ki jih treba storiti, da se sanirajo finančne razmere dežel. Zadnji kongres mest je bil leta 1903.

* **Politiške razmere na Koroškem.** Zadnji „Korošec“ piše v članku: „Česa nam je naprej treba?“ med drugim: „Mi smo torej mnenja, da naši „voditelji“ sami ne vedo, kake so narodne razmere med nami in zato je najprej treba, da spregledamo in spoznamo sami svoje neveselo stanje v gospodarskem in narodnem oziru. Počasi sicer, a gotovo se krha in slabi naša narodna in gospodarska moč; če le to enkrat spoznamo, potem nam rešitev še ne more biti nepozna. Saj imamo še zdravilo za to — namreč odločno delo — za naš napredek pozdrav in roko vsakemu, ki nam hoče pomagati, in pest tistemu, ki nas zavira.“

* **Hrvaški sabor razpuščen.** Iz Zagreba poročajo z dne 12. t. m.: Sabor je bil danes ob 1. uri dopoldne s kraljevim reskriptom razpuščen.

* **Nemški uradniki — in slovenščina.** Nekdaj tako zaničevan slovenski jezik je začel prihajati tudi pri nemških uradnikih v veljavo. Uradniško gospodarsko društvo v Gradu priredi brezplačen tečaj za pouk slovenščine za nemške uradnike.

* **Nezaupečno tržaškemu škofu Naglu** je izrekel občinski odbor občine Doline pri Trstu, v glavnem zato, ker je Nagel začel gonjo proti „Edinosti“. Ako bo cerkev tako postopala z nami — pravijo občinski možje — smo siljeni Boga moliti brez takih duhovnikov, ker mi zahtevamo duhovnike, ki bodo z nami čutili in bodo naše narodnosti.

* **Boris Sarafov — ustreljen.** Iz Sofije poročajo z dne 12. t. m.: Danes ponoči sta bila ustreljena z revolverjem znana voditelja macedonskega gibanja, Boris Sarafov in Garvanov. Sarafov je spremljal Garvanova, ko je odhajal od njega, do vrat. Tu je počil strel. Oba sta padla smrtno ranjena na tla. Morilec se imenuje Panica, ki je zbežal. — Umorjeni Sarafov je bil star 35 let; njegov oče je bil učitelj, ki se je udeleževal narodnih bojev. Umorjen je bil po naročilu makedonske revolucionarne sodnije. Sobrat, sobojevnik mu je vzel življenje.

* **Poljaki na Pruskem.** Pruska vlada je sklenila premeniti protipoljske zakonske predloge o razvlastevanju v tem smislu, da se smejo ti zakoni uporabljati samo proti Poljakom. Konservativcem so bili vladni protipoljski predlogi premalo „patriotični“, ker bi bilo vendar mogoče, da bi se na temelju teh zakonov tudi kakega Nemca lahko eksproprijiralo. Zahtevali so torej, naj se v zakonu jasno in točno izreče, da se smejo eksproprijirati samo Poljaki, Nemci pa nikdar. Vlada je ta „moralni in patrijotični predlog sprejela ter bo v tem smislu premenila svoj načrt. Svojo zahtevo, naj se ji dovoli za odkup poljske zemljiške posesti, je pa skrčila na 275 milijonov.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovala na račun pokroviteljine (2. rok) 50 K. Bog plati!

Pri občnem zboru Slovenskega učiteljskega društva, ki bo dne 29. t. m. ob desetih dopoldne v Narodnem domu v Ljubljani, bo predaval tovariš Anton Pesek iz Narpelja o temi: „Socialno delo učiteljstva“. To predavanje bo nekako dopolnilo njegovega predavanja v Radovljici.

Osrednji odsek za izvenšolsko delovanje učiteljstva ima o božičnih počitnicah v Ljubljani sejo.

Prijateljski večer priredi „Ljubljansko učiteljsko društvo“ v soboto, dne 28. decembra, na čast učiteljem-zborovalcem v restavraciji hotela „Južni kolidvor“ (A. Seidel). Pri „večeru“ bo svirala „Ljubljanska društvena godba. Na svidenje!

V „Učiteljski tiskarni“ se dobi še nekoliko „Ročnih zapisnikov“ za šolsko leto 1907/08 za 75, 100, 125 in 150 učencev; brez kataloga jih ni več v zalogi.

Tovarišu J. Žirovniku v Št. Vidu nad Ljubljano je krajni šol. svet prepovedal imeti v šol. prostorih poučna predavanja za odrasle. Mi vemo, da krajni šol. svet nima te pravice. A dandanes hočejo klerikali na vsak način kozolce prevračati, pa naj jih; tem prej se jih bodo ljudje najedli. O tej zadevi bomo izpregovori še par besed ko bo rešena.

Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani ima glavno skupščino v nedeljo, dne 23. t. m., ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu. Važna so poročila o slovenskih šolskih knjigah in o zrelostnem izpitu ter resolucija o slovenskem srednjem šolstvu.

Kulturno delo v Idriji. Na idrijski mestni realki so uvedli poučne kurze, ki jih poseča delavsko in drugo ljudstvo v najobilnejšem številu. In sicer predavajo: gosp. ravnatelj dr. Stan. Beuk vsako sredo zvečer od 1/2 9.—1/2 10., predmet: Popis človeškega telesa z zdravstvenimi opazkami; g. prof. M. Pirce vsak četrtek zvečer od 8.—9. ure predmet: Zemljepis Avstro-Ogrske s skioptičnimi slikami; g. prof. B. Baebler vsak petek od 1/2 9.—1/2 10. ure zvečer, predmet: Iz kemije; g. prof. dr. Drag. Lončar vsako nedeljo od 8.—9. ure dopoldne, predmet: Početek in razvoj Avstro-Ogrske; g. prof. Ivo Tejkal vsako nedeljo od 10.—11. ure dopoldne, predmet: Praktične računske vaje; tovariš E. Gangel vsako nedeljo od 11.—12. ure dopoldne, predmet: Šola; razvoj, sedanjost, bodočnost. — Predavanja bodo trajala do Velike noči.

Roditeljski večer je priredila dekliška šola v Idriji dne 15. t. m. Udeležba je bila jako dobra: prostorna telovadnica je bila malone polna. K večeru je prišel tudi g. kr. šol. nadzornik c. kr. rud. svetnik J. Koršič. Roditeljski večer je otvorila šol. voditeljica, gđe. M. Kavčičeva ter pojasnila udeležencem pomen in namen takih sestankov in zahteve § 1. drž. šol. zakona. Rekla je: „Ako hočemo svoje otroke vzgojiti v dobre ljudi in državljanke, moramo vzgojiteljice in starši skupaj delati pri vzgoji bodočnosti, mladine.“ Kako naj starši pomagamo vzgojiteljici, je pa pojasnila učiteljica gđe. Pavla Buhova, ki je v poučnem govoru mnogo lepega in koristnega povedala o vzgoji deklic in o vzgoji v splošnem oziru. Z lepimi besedami nam je pokazala, kako vzgojujmo deklice k resnicoljubnosti, vestnosti, varčnosti, darežljivosti, točnosti, redu in snažnosti. Poudarjala je tudi potrebo snaženja zob. Opominjala je starše, naj zbude v otrocih